

XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu.

Kakor njene prednice, prav tako imenitno se je izvršila tudi XIII. glavna skupščina naše dične »Zaveze«, ki je zborovala letos dne 25., 26. in 27. velikega travna na divnem Bledu, na najlepšem kraju kranjske dežele, o katerem je pel Prešeren, da »dežela Kranjska nima lepšega kraja, ko je z okol'co tá podoba raja«.

Preden pridemo v nadrobno poročilo, omenimo še, da so bile Lesce in Bled v zastavah, da so naprednemu slovenskemu učiteljstvu pokali v pozdrav topiči in da so blejska dekleta obsipala došlece s svežimi šopki.

Na binkoštno soboto so došli na Bled prvi zborovalci z upravnim odborom. Učiteljsko društvo za radovljiski okraj jim je poslalo naproti v Lesce vsprejemni odbor, v katerem so bili ti-le gospodje, oziroma gospe in gospodične: And. Grčar, Fran Rus, Janko Piancki, Josip Korošec, Emil Guštin, Ernestina Oman-Ihan, Alojzij Novak, Katinka Drol, Josip Žirovnik, Janko Vrezec, Franica Pogačnik, Franica Vovkova in Ivan Šemerl.

Predsednik vsprejemnega odbora, g. nadučitelj Andrej Grčar iz Radovljice je pozdravil došlece na kolo-dvoru v Lescah tako-le:

Slavna gospoda! Velecenjene gospice tovaršice in gospodje tovariši! Blagorodni gospod predsednik!

Sklep vodstva slavne »Zaveze« avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, da zboruje letos »Zaveza« v našem okraju, je naše učiteljsko društvo z veseljem vzelo na znanje in danes ob njenem prihodu se srčno raduje, da zamore v svoji sredi vsprejeti in pozdravljati odlično, za vzgojo in mili narod vneto in napredno učiteljstvo.

Dospeli ste danes iz raznih krajev naše širne slovenske domovine v naš lep, divni gorenjski kraj, — v naš krasni Bled.

Prišli ste k nam, da se tu posvetujete, kako bi se povzdignilo naše šolstvo še na višjo stopinjo, kako naj se mladina vzgojuje, da ostane zvesta našemu milemu slovenskemu narodu in da postane krepak in koristen ud naše širne domovine. Učiteljstvo pa se pri tej priliki

skupno bolje spoznava, tesneje združuje in navdušuje za svoj lep, če tudi težavni poklic.

Naš društveni odbor si je po svojih skromnih močeh prizadeval, da vas vse, kolikor možno zadovolji in tako vsaj nekoliko omili vaše bivanje te dni med gorenjskimi planinami, v podnožju našega sivega velikana Triglava.

Želimo, da vam ti dnevi v naši krasni naravi donesejo mnogo zabave in da bodo vaša posvetovanja na šolskem polju imela največje uspehe.

V imenu našega učiteljskega društva vse naprednomisleče učiteljstvo in njega prijatelje najsrčneje pozdravljam in vsem kličem iz dna srca: Dobro nam došli! — Živeli! (Živio-klici.)

Na pozdrav gosp. predsednika radovljiskega učiteljskega društva je odgovoril »Zavezin« predsednik, gosp. Jelenc, tako-le:

Dovolite, častiti gosp. predsednik, da se Vam za prijazni sprejem in pristrčni pozdrav iskreno zahvalim v imenu »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Zaveza prireja svoje glavne skupščine po raznih krajih naše slovenske domovine, da jo širše občinstvo, šolski prijatelji, posebno pa njeni člani, okrajna učiteljska društva bolje spoznajo in sami lahko presodijo, je-li vredna njihovega zaupanja. V posebno čast si pa šteje »Zaveza«, da ima med svojimi člani vrlo »Učiteljsko društvo za radovljiski okraj«, ki neumorno dela in se trudi za napredek šolstva, za naš interes in našo veljavo v tem lepem okraju.

Zahvaljujoč se cenjenemu društvu za obilni trud, ki ga je imelo s pripravami za letošnjo skupščino, kličem krepak: Na zdar!

Pred »Blejskim domom« pričakoval je došlece občinski odbor v narodni noši s svojim županom, gosp. Peternelom, kateri je v svojem pozdravu izrazil veselje na tem, da si je napredno, svobodomiselno slovensko učiteljstvo izbralo Bled za svoje letošnje zborovanje; povdarjal je, da vé ceniti delovanje naprednega slovenskega učiteljstva ter mu v to ime zaklical: Dobrodošli na Bledu!

Na pozdrav blejskega gosp. župana je odgovoril predsednik g. Jelenc:

V proslavo dela.

Čas je zlato!

Te tehtovite in pomembne besede si je izbral za svoje življensko geslo mož, ki se je ves čas svojega življenja ravnal in se še danes ravna po tem prelepem pravilu, ki je vsled delavnosti, odločnosti in značajnosti dosegel pri vseh dobromislečih Slovencih neomejeno zaupanje in velik ugled, katerega dičijo lepe vrline srca in duha, in ki zasluži, da se ga spominjamo na tem mestu.

Župan slovenske stolice, bele Ljubljane, gospod Ivan Hribar, je praznoval dne 1. junija petindvajsetletnico, odkar mu je bilo poverjeno vodstvo generalnega zastopa banke »Slavije« v Ljubljani.

Petindvajset let je preminilo, odkar vodi slavjenec z energiško in krepko roko banko »Slavijo«, katero je vsled svoje neutrudljive marljivosti in dosledne vstraj-

nosti vkljub mnogovrstnim nasprotstvom, denuncijacijam, lažem in napadom privedel do tako sijajne višine, da ji ne najdemo primere v razvoju kateregakoli zavarovalnih društev.

Koliko samozatajevanja, skrbi in truda je veljalo, koliko je bilo treba premagati predsodkov, predno se je mogel zastop banke »Slavije« v Ljubljani iz malih in neznatnih početkov razviti tako mogočno, kakor se je istinito razvil! Le mož s Hribarjevimi svojstvi, z njegovim v jednomer snujočim duhom, in z njegovim pristnonavdušenim in trajnim veseljem do dela je mogel doseči tako izredno lepih uspehov kot voditelj generalnega zastopa »Slavije« v Ljubljani, kakor jih je dosegel on.

Kako neverjetno in velikansko se je množilo število zavarovancev za dobe njegovega načelovanja, razvidimo lahko iz nastopnih podatkov:

Prva poličina številka, katera se je za časa njegovega vodstva v letu 1876. napisala, je bila številka 8233; dne 1. januarja 1880. je bilo že 22.436 zavarovancev;

Za lepi sprejem in na prijaznem pozdravu se Vam, častiti gosp. župan, zahvalim najiskrenejše.

Z velikim veseljem je prišlo k Vam slov. in istrsko-hrvatsko učiteljstvo, ker je bilo preverjeno, da ga sprejmete z odprtimi rokami.

Prišli smo pa tem rajši, ker smo vedeli, da najdemo tu pravih šolskih prijateljev, ki vedo ceniti trud naprednega in svobodnomislečega učiteljstva, dobro vedoč, da vzgojujemo narod iz temelja in da je od te vzgoje odvisna boljša bodočnost milega nam naroda. Iz vsakdanje izkušnje Vam je posebno tu dobro znano, da samo izomikano ljudstvo stoji na lastnih nogah in dela po lastnem prepričanju ter ne drvi brezmiselno za raznimi zapeljivci; le neuko ljudstvo je hitro pristopno zopernim hujšakcem, ki ga vabijo v svoje mreže v dosego svojih sebičnih namenov. Vaša občina je nepremagljiva trdnjavnica, ki visoko dviga napredno zastavo. V to trdnjavo se zaman zaganja z vso silo zunanje mračnijaštvo.

Zato Vam odzdravim, častiti gospod župan, z navdušenim klicem: Bog ohrani občino blejsko, Bog živi nje vrlega župana in ves občinski zastop!

Po kratkem oddihljeju je imel sejo upravni odbor, ki je določil dnevni red delegaciji in glavnemu zborovanju. Zborovanja delegacij se je udeležilo 164 delegatov in delegatinj s Štajerske, Kranjske, Goriške in Istre. G. predsednik L. Jelenc je delegacijo tako-le pozdravil:

Častita delegacija!

Na povabilo upravnega odbora »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« ste se zbrali, častiti delegati in delegatinje k nocojšnji seji, da Vam poroča vodstvo in upravni odbor o svojem delovanju, o svojih ukrepih in sklepih, ki jih je storil v minuli upravni dobi za napredek ljudskega šolstva, za razširjanje narodne prosvete, ki vodi k svobodi, za blaginjo učiteljskega stanu in za povzdigo naše veljave med slovenskim in istrsko-hrvaškim narodom ter med našimi tovariši drugih narodnosti.

Jasno sliko o delovanju od zadnje delegacijske seje v Mariboru do danes Vam bo podal v svojem kot vedno temeljito in jedrnato sestavljenem poročilu gosp. Zavezni tajnik. V to tedaj ne bom posegel. Vidi se mi pa umestno, da spregovorim danes, ko ste zbrani pri seji odposlanci

naših članov, Zavezinih društev, par besed o nalogi, smeri in delovanju naših članov, okrajnih učit. društev.

Vsako okrajno učiteljsko društvo ima lepo, plemenito nalogo. Ono zbira vse dobro in pošteno misleče učiteljstvo v okraju pod svoje okrilje in glej, da ti jih ne odtuji tuji činitelji! Zvesto čuvaj, da se ne kratijo od katerekoli strani učiteljstvu po zakonu zajamčene pravice ter se neumorno prizadevaj za povzdigo veljave učiteljskega stanu. Ta veljava se pa ne pridobi, kot mislijo nekateri, s klečeplastvom, s hlinenjem, temveč velikobolj z delom in naporom, z možatim postopanjem ob vsaki priliki in z neupogljivo energijo. Okrajno učiteljsko društvo bodi vsakemu učitelju v okraju kraj, kjer najde sveta in zaslombe v tuge polnih dneh. V taki tesni združitvi edino je naš spas.

Okrajno učiteljsko društvo skrbi za napredek šolstva v okraju. V ta namen naj prireja pogosto zborovanja, kjer naj se razmotrivajo pedagoška vprašanja in govori o stanovskih težnjah. Ono učiteljsko društvo, ki skliče samo enkrat v letu svoje člane k zborovanju, da položi račun in izvoli novi odbor, ni storilo svoje dolžnosti in ne pojmi svojega zvanja.

Pa še nekaj je, na kar bi morala okrajna učiteljska društva polagati svojo posebno pozornost, to je, utrjevati značaj in gojiti možatost med svojimi člani. Nekako čudno se glasi, da marsikateri učitelj, ki je dovršil svoje študije, ki že dela mnogo let na šolskem polju, še vedno nima stalnih nazorov, ne lastnega, samostojnega prepričanja, ki bi si vendar že moral pridobiti v vrtincih življenja prvo in drugo po treznem razmišljanju. Marsikateri učitelj, posebno pa mnogo učiteljic, menja svoje nazore po družbi, in ravna svoje prepričanje po razmerah kraja in časa.

Možatost naj goji med svojimi člani vsako učiteljsko društvo! Neučitelji, pa voditelji — kako čudno se glasi to — naših zaslepljenih klerikalnih tovarišev in tovarišic pravijo, da se branimo imena: napredni, ali celo liberalni učitelj! Ne, ne branimo, ne sramujmo se tega priimka, temveč priznajmo s ponosom vselej in povsod in vpričo vsakega, da je v tem imenu združen že naš program.

Pri vsem svojem delovanju pa bodi vsako okrajno učiteljsko društvo v tesni zvezi z »Zavezo«. Vsak nov

dne 1. januarja 1885. l. 44.861; dne 1. januarja 1890. l. 84.405; dne 1. januarja 1895. l. 138.781; dne 1. januarja 1900. leta 193.289 in dne 1. januarja letošnjega leta 204.512 zavarovancev.

Iz teh števil je razvideti, kako se je pod Hribarjevim spretnim in vestnim vodstvom množilo število zavarovanj, in kako vedno širših tal si je »Slavija« pridobivala vzlic zlobnim obrekovanjem izvestnih gospodov povsod, kjer je začela poslovati, in ni najmanjša zasluga Hribarjeva ta, da je ljubljanski zastop s svojim dalekosežnim delokrogom in s svojimi sijajnimi uspehi izdatno pripomogel do tega, da je celokupna banka »Slavija« v teku svojega obstanka napredovala tako, da zavzema med 33 v Avstriji poslujočimi vzajemnimi zavarovalnimi društvi drugo mesto.

Delovanje Hribarjevo kot ravnatelja banke »Slavije« je pa tesno združeno z njegovim političkim in ostalim njegovim mnogostranskim delovanjem, kajti Hribar ni morebiti samo kak navaden, jednostranski in šablonski

zastopnik »Slavije«, ampak mož, ki ima odprto srce in oko za vse težnje in potrebe našega naroda.

Znano in priznано je dejstvo, da le človek, ki si je utrdil svoje gmotno stališče, se more z unemo posvečevati raznim življenjskim nalogam, more uresničevati svoje mladostne idejale in uspešno delati v blagor domovine.

Tega se je Hribar v vsem obsegu tudi zavedal.

Od nekdanj po vsem lepem in vzvišenem hrepeneč, in iz čistega nagiba svoj narod ljubeč, je upošteval resnico teh besed in si prizadeval, da si z vestnim in marnim delovanjem ustvari tako pozicijo, v kateri mu bo mogoče kar največ koristiti svojim rojakom.

In res, ko so njegovi someščani opazili njegovo razsežno delavnost in čebelino marljivost, so ga l. 1882. prvokrat volili v občinski svet ljubljanski, kjer je delal v prid mestne občine tako intenzivno, da ga je ista v priznanje njegovih zaslug imenovala leta 1890. častnim občanom, l. 1896. pa ga je po potresni katastrofi jednoglasno izvolila mestnim županom.

pojavi, vsako stremljenje med učiteljstvom v okraju sporoči društvo vodstvu »Zaveze«, ter ga obvesti o vsakem važnejšem ukrepu. Saj ste se tudi danes zbrali, častiti delegati in delegatije, da izročite novovoljenemu odboru in vodstvu nasvete in želje iz Vaših društev kot navodilo za bodoče delovanje. Bodite preverjeni, da vodstvo in upravni odbor uvažuje vsako željo in skuša po možnosti realizirati vsak nasvet, ki pride iz Zavezinih društev. Po takem vzajemnem delovanju bodo zasijali nam in našemu ljudskemu šolstvu in po njem našemu narodu srečnejši dnevi.

Častiti delegaciji moj najiskrenejši pozdrav! (Burno odobravanje.)

Na to je poročal društveni tajnik, g. nadučitelj Česnik o društvenem delovanju tako-le:

Slavna delegacija!

O delovanju »Zaveze« avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v pretekli upravni dobi si štejem v čast poročati sledeče:

Naša »Zaveza« šteje danes 34 učiteljskih društev z 1436 pravimi, 90 podpornimi in 59 častnimi člani. Vseh članov ima torej »Zaveza« 1585.

Vsa ta društva so imela v tej dobi 90 zborovanj, pri katerih je bilo 136 predavanj in razprav.

Pripomniti moram pa, da obsega pretekla doba samo 8 mesecev, in da se običajno vrši največ zborovanj v poletnih mesecih. Priznati je torej, da so naša društva vobče storila svojo dolžnost ter se uspešno trudila v izvrševanju stavljenih si zadač. Je pa vendar še nekaj tudi takih društev, katera jedva životarijo, katerih delovanje se koncentruje kvečjemu v enem samem običajnem občnem zboru z jalovim vspehom in pa — v pobiranju članarine. S takimi društvi se godi takisto, kakor z vodo, ki stoji; usmradi se in v njej se radi zaredé razni zdravju škodljivi bacili. Člani naj skrbijo, da pride v društva več življenja, več gibanja. V društvenih zborovanjih ni treba, da bi se vedno razpravljala zgolj pedagoška vprašanja; saj imamo i drugih, ki takisto zanimljejo učitelja, kakor slehernega družega državljana; to so razna dnevna in gospodarska vprašanja občnega ali lokalnega pomena, ki naj bi se razmotrivala ter podajala učiteljstvu nekako direktivo za njegov nastop in delovanje njegovo. Učitelj-

ska društva pa naj bi bila svojim članom tudi zatočišče in zavetišče ter nekaka zaslomba v raznih neugodnih okoliščinah, ki učitelja dostikrat dolete v njegovem naporu in odgovornem delu.

Kolikortoliko delovanja našega pa so absorbirale tudi zadnje državnozborske volitve, katerih se je udeležilo tudi učiteljstvo skoro polnoštevilno, poslužujoč se svoje državljanske pravice. Te volitve so tudi pokazale, kako veliko zaslombo ima učiteljstvo v narodu, vzlic temu, da njegovi nasprotniki z vstrajnostjo, ki bi bila vredna kaj boljšega, izpodkopavajo njegovo veljavo. Nočem se spuščati v nadaljna razmotrivanja, le to mi je še konstatovati, da je znana afeta pokazala, v katerih vrstah je poštenje in pravo rodoljubje, in da je izid te afere tudi nam naprednemu, svobodomiselnemu učiteljstvu v zadoščenje.

»Zavezino« vodstvo je imelo v pretekli dobi 5 sej, upravni odbor pa 2, skupaj torej 7. Pri teh sejah so se reševala važnejša vprašanja, manj važna pa je reševal g. predsednik sam in potem o tem poročal pri vsakokratni seji.

Vložni zapisnik šteje do danes 403 številke, brez tajniških in blagajniških vlog.

V »Učit. Tov.« in »Slov. Narodu« se je objavila zahvala vsem onim p. n. osebam in korporacijam, ki so pripomogle, da se je izvršila XII. glavna skupščina »Zaveze« v Mariboru tako častno in sijajno. — O tem zborovanju je priobčila »Marburger Zeitung« članek, poln podlih lažij in sumničenj na slovensko učiteljstvo. Popravka nismo mogli vposlati, ker se ni imenovala »Zaveza«, ampak le učiteljstvo. Sicer so nam pa nekateri štajarski učitelji to sami odsvetovali, češ, da je danes v Avstriji pač znano že vsakemu izobraženemu človeku, kakšno stališče zavzema naše v »Zavezi« združeno učiteljstvo.

Na vdanostno brzojavko, ki smo jo poslali Nj. Veličanstvu o priliki svojega zborovanja v Mariboru, je došla predsedništva Najvišja zahvala.

Izvršuje predlog »Slov. učit. društva v Ljubljani«, naj se dela na to, da bi si učiteljstvo samo izbiralo zastopnike v deželne šolske svete, je vložila »Zaveza« primerno, utemeljeno prošnjo na državni zbor.

Kaj je storil ob času potresa in pozneje kot župan za Ljubljano, ostalo bode vedno z zlatimi črkami zapisano v zgodovini ljubljanskega mesta in institucije kakor so vodovod, elektriška luč, mestna ljubljanska hranilnica in mnogo drugih naprav bodo pričale našim zanamcem, kako izredna delavnost in odlične zmožnosti so krasile župana Hribarja.

Leta 1889. je bil kot zastopnik Ljubljane voljen tudi v deželni zbor, kjer je vedno neustrašeno in odločno zastopal koristi svojih volilcev.

Sploh je bil Hribar delaven povsod, kjer je bilo treba zagovarjati narodne pravice, dovajati do narodne samozvesti, tešiti bedo, vnetati za vse, kar je lepo in blago, kajti deloval je na političnem, časnikarskem, leposlovnem, narodnosocialnem in dobrotvornem polju. Bil je in je podpornik vseh dobrodelnih naprav, vseh narodnih društev, slovenskih in slovanskih časopisov in goreč širitelj in pospeševatelj narodne prosvete. Podpiral je in podpira s svetom in dejanski mlade, nadarjene dijake in

umetnike in za vse in za vsakogar ima vedno o pravem času pravo besedo.

Možu, ki je poleg svojih stanovskih dolžnosti tako mnogolično in obsežno deloval na različnih prosvetnih poljih, je pač treba priznati, da njegovo življenje ni bilo »praznik«, ampak »delaven dan«, vsakemu vestnemu delavcu pa gre za njegov trud plačilo in priznanje.

In za svoje brezprimerno delovanje, katerega mu tudi njegovi najneestrpnejši protivniki ne morejo odrekati, je dobil zaslužen plačilo in zaslužen priznanje.

Cenjen in čislán od svojih predstojnikov, spoštovan in ljubljen od svojih podložnikov, lahko zre z mirno zavestjo v preteklost in bodočnost, videč, kako povsod dozoreva sad njegovega truda . . .

Slavljenca pa, kateremu je bila življenska parola: delo, kličemo ob proslavi njegove petindvajsetletnice iz dna kipeče duše: Bog živi še mnogo, mnogo let!